

Є. Є. Дмитрієв, ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В ЯПОНІЇ

Специфіка побудови та функціонування японського банківського сектору пов'язана, в першу чергу, з існуванням такого феномену, як кейрецу, тобто великих корпоративних конгломератів, та, по-друге, з функціонуванням банківської системи країни понад 15 років в умовах дефляції та стагнації економіки. Окрім того, величезний державний борг, який становить 230 % ВВП, або один квадрильйон єн (11 трлн. дол.), негативно впливає на економіку.

До основних інструментів, які використовуються Банком Японії для регулювання ліквідності, можна віднести такі:

- операції на відкритому ринку;
- постійно діючі механізми.

Крім того, однією з особливостей банківництва в Японії є консервативність, що пов'язана, в першу чергу, з культурними традиціями та менталітетом японського бізнесу.

Операції на відкритому ринку Банку Японії можна розмежувати на дві великі категорії:

- операції надання ліквідності;
- операції абсорбування ліквідності.

Є декілька ринкових інструментів, які можуть бути використані для надання тимчасової ліквідності, зокрема короткострокові державні боргові зобов'язання або комерційні папери за угодами РЕПО. Надання тимчасової ліквідності може здійснюватись у формі запозичень цінних паперів проти грошового забезпечення, так звані JGB РЕПО. Окрім окреслених вище операцій Банк Японії також проводить прямі закупівлі боргових зобов'язань, які підкріплюються пулом активів.

Варто зазначити, що механізмом, який найбільш широко використовується для підтримки ліквідності банківської системи із усіх вищезазначених, є операції РЕПО з купівлі короткострокових урядових векселів. Термін погашення за такими операціями, як правило, становить від одного тижня до трьох місяців, однак він може бути подовжений, за винятком комерційних паперів, до шести місяців (є деякі операції, термін погашення за якими становить менше одного тижня).

Що стосується постійно діючих ліній ліквідності, то Банк Японії регулярно проводить пряму закупівлю державних облигацій (наразі такі операції здійснюються двічі на місяць), варіюючи кількість транзакцій таким чином, щоб збільшити кількість ліквідності в області. Для короткострокового забезпечення ліквідністю спостерігається зміщення акцентів від операцій на відкритому ринку, з використанням комерційних цінних паперів, до операцій з використанням державних цінних паперів.

Що стосується постійно діючих механізмів, то починаючи з березня 2001 року Банком Японії запроваджено новий додатковий механізм ломбардного кредитування (Complementary Lending Facility), через який надаються кредити контрагентам на їхнє прохання під прийнятне забезпечення. Для таких кредитів застосовується офіційна облікова ставка, і вони, як правило, надаються у формі кредитів overnight. Проте термін повернення їх може бути продовжений до п'яти робочих днів. Щоб отримати доступ до таких кредитів, банківські установи повинні зробити запит до Банку Японії за 30 хвилин до закриття інформаційно-розрахункової системи BOJ-NET.

На додаток до механізму ломбардного кредитування Банк Японії також може надавати кредити контрагентам, за умови наявності прийнятного забезпечення, на свій розсуд, якщо визнає, що це необхідно, з метою забезпечення нормального функціонування та підтримання стабільності фінансової системи.

Дмитрієв, Є.Є. Особливості управління ліквідністю банківської системи в Японії [Текст] / Є.Є. Дмитрієв // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доповідей XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції (24-25 жовтня 2013 р.): в 2 т. - Суми: УАБС НБУ, 2013. - Т. 2. - С. 102-104.